

باسمه تعالی

پاسخ به سوالات اندیشه و تحقیق سال اول متوسطه:

درس اول اندیشه و تحقیق ندارد. درس دوم اندیشه و تحقیق ندارد. اندیشه و تحقیق :

درس سوم ص ۲۲

۱- پیام های اصلی درس را در چند بند به ترتیب بنویسید ؟- موجودات عالم در مسیرهایی از نقص بسوی کمال در حرکتند

- منظور از رسیدن به کمال عبارتست از شکوفائی استعدادها .- انسان موجود جویای کمال است .- لحظهء زیبا برای انسان لحظه ای است که انسان به کمالی برسد - گیاهان و حیوانات استعدادهای محدود دارند .- یکی از استعدادهای انسان بی نهایت طلبی اوست .- بی نهایت (کمال مطلق) کسی جز خدا نیست .- انسان با تفکر و انتخاب خود راه کمال را می پیماید

۲- تنوع و گستردگی استعدادها مفید است یا مضر ؟ چرا ؟ اصل تنوع مفید است زیرا نشانه گستردگی وجود انسان است و آدمی می

تواند به همه ی این کمال ها برسد ، اما برای کسی که آگاهانه به سراغ این استعدادها نمی رود می تواند مضر باشد . و زیبایی وجود انسان به شکوفائی همه استعدادهای او بستگی دارد.

۳- چگونه می توان هدف زندگی را از امور اخروی قرار داد ، ولی در دنیا زندگی کرد و برای پیشرفت زندگی مادی و رسیدن به رفاه و آسایش کوشش نمود اگر کسی به هدف های اخروی باور قلبی داشته باشد و متناسب با آن هدف ها تلاش کند و تلاش او برای آخرت همراه با تلاش برای زندگی خوب در دنیا باشد و علاقه ی او به اهداف دنیوی نباید به گونه ای باشد که مانع حرکت به هدف های اخروی شود ، در این صورت می تواند زندگی دنیا خوب و شیرین داشته باشد .

۴- چرا انسان مسئول سرنوشت خویش است ؟ چون فعالیت های انسان بر اساس عقل و انتخاب است و قدرت تفکر و اختیار دارد.، بنابراین مسئول سرنوشت خویش می باشد .

۵- به نظر شما انسان سعادت مند کیست ؟ کسی که توانسته باشد هدف زندگی را به درستی انتخاب کرده باشد و راه رفتن به سوی آن را پیش گرفته باشد ، همه ی استعدادهایش را بطور متعادل شکوفا کند . انسانی که همه استعدادهای او بطور متوازن رشد کرده و به کمال رسیده خوشبخت است .

اندیشه و تحقیق: درس چهارم

ص ۴۲- پیام های اصلی را به ترتیب در جدول زیر تنظیم نمایید

پیام های اصلی	شماره
هدف های جامع به گونه ای هستند که رسیدن به آن ها مساوی با رسیدن به هدف های دیگر است .	۱.

۲.	هر چه هدف ما جامع تر باشد وجود ما پربارتر و زیباتر رشد خواهد کرد .
۳.	خداوند مبدأ همه خوبی هاست زیرا هر خوبی که در این جهان باشد از اوست .
۴.	انسان در ذات و سرشت خود به دنبال مبدأ خوبی ها و کمال ها است و تا به آن نرسد آرامش نخواهد یافت .
۵.	مبدأ همه ی کمال ها و خوبی ها خداست و بنابراین انسان موجود خداجوست .
۶.	تقرب به برترین محبوب و مقصود سهم بلند همتان کوشاست .

۲- بزرگی انسان ها و عظمت زندگی آن ها به چه چیزی بستگی دارد ؟ چرا ؟

بزرگی انسانها به هدف ها و دل بستگی های آنها بستگی دارد . انسانهای بزرگ مقاصد بزرگ دارند . زیرا آنها با اندیشه خود دریافته اند که امور دنیایی چون زود گذر و فانی هستند قابل دل بستن نیستند بنابراین بدنبال هدف باقی و ابدی که منشأ همه کمال ها و زیبایی هاست رفته اند .

۳- عبارت های زیر را تکمیل کنید.الف) اگر دل بستگی هایم را درست انتخاب کنم و هر یک را از امور برتر قرار دهم . درخت وجود من پربارتر و متناسب تر و زیباتر رشد خواهد کرد .ب) برترین محبوب ذات مقدس خداوند است زیرا او مبدأ هستی ی سرچشمه ی همه ی خوبی هاست .

۴-چه ارتباطی میان درس اول و درس چهارم برقرار است ؟در درس اول در مورد حضرت ابراهیم (ع) دیدم که او از معبودی که

غروب و افول می کند بیزاری می جوید و رو به سوی خالق آسمانها و زمین می آورد . در درس چهارم همین مطلب تحلیل شده است . انسان ذاتاً موجود کمال جوست و تا به کمال مطلق نرسد آرام نمی گیرد و خداوند مبدأ و سرچشمه ی همه ی خوبی هاست چون آن ها را خلق کرده است . پس مقصود و مطلوب انسان خداست .

اندیشه و تحقیق: درس پنجم ص ۵۴

۱-اسماء و صفات خدا را که در سوره دی توحید ، سوره ی حمد ، آیات ۲۵۵ و ۲۵۶ سوره ی بقره و آیه ی چهارم سوره ی آل عمران آمده است در جدولی مانند جدول زیر بنویسید .

اسم و صفت	سوره	ردیف
الله – احد – الصمد	توحيد	۱
الله – رب – رحمن – رحيم – مالك	حمد	۲
الله – الحى – القيوم – العلى – العظيم –	۲۵۵ بقره	۳
الله – سميع – عليم	۲۵۶ بقره	۴
الله – عزيز – ذوانتقام	۴ آل عمران	۵

۴- در جدول زیر در يك طرف آياتی از قرآن كريم و در طرف ديگر عبارت هايی از درس نوشته شده است مشخص كنيد كه مضمون هر عبارت با کدام آيه مناسبست دارد ؟

چگونه از تو غافل باشم ؟ وقتی كه با منى	۴	۱. وخلق كل شى فقدره تقدير
به درگاه چه كسى جز تو پناه برم ؟	۳	۲. اياك نستعين
از چه كسى جز تو مدد طلبم ؟	۲	۳. قل اعوذ برب الفلق

بی تو هیچ اند فقیرند بی تو بانیستی قرینند ۶	۴. نحن اقرب اليه من حبل الوريد
حیات طیبہ ای به ما کرامت فرما کہ با یاد تو و به سوی تو زندگی کنیم ۵	۵. قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین
اندازه ها را تو مقدر داشته ای و بهره ی هر موجودی را تو معین کرده ای ۱	۶. کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ذوالجلال والاکرام

اندیشه و تحقیق: درس ششم ص ۶۳

لف) ۱- ملاک و معیار توصیف خداوند به بعضی از صفات چیست

هر صفتی که نشانه کمال به خوبی باشد می توانیم خداوند را به آن توصیف کنیم مانند علم و قدرت زیرا هر کمالی که در عالم باشد منبع و مبدأ آن خداست

۲- چرا نمی توانیم بعضی از صفات را به خدا نسبت دهیم؟ صفاتی که نشانه نقص و نیاز باشد نمی توانیم بخدا نسبت دهیم چون خداوند آنها را ندارد مانند جهل، زیرا جهل یعنی نداشتن علم و حال آنکه خدا عالم مطلق است.

۳- چه تفاوتی میان صفات خدا و صفات انسان ها وجود دارد؟ در انسان دو گونه صفت است برخی نشانه کمال و نیکویی هستند و برخی حکایت از نقص و کمبود می کنند. خداوند آن دسته از صفات انسان را که نشانه نقص و کمبود است را ندارد تنها صفات کمالی انسان را آن هم در حد کمال و اعلاء داراست.

ب) چهار جمله به صورت مناجات بنویسید که در آن خداوند حمد شده باشد چهار جمله هم به صورت تسبیح بنویسید که بیانگر تنزیه خدا باشد. ۱- حمد: خدایا تو مهربانی، رحمت همه را فرا گرفته است. ۲- حمد: خدایا تو بر پنهان و آشکار علم داری.

۳- حمد: خدایا تو با قدرت بی انتهای آسمانها را برافراشتی ۴- حمد: خدایا تو با لطف گسترده ات همه موجودات را به کمال

شایسته خود می رسانی. ۱- تسبیح: پروردگار من اگر همه موجودات از خود استقلالی ندارند تو قائم بخود و برپادارنده دیگرانی. ۲- تسبیح: پروردگار من اگر همه عاجز و ناتوانند تو قدرتمند و توانا هستی. ۳- تسبیح: پروردگار من اگر همه زوال پذیر و فانی اند تو باقی و ابدی هستی ۴- تسبیح: پروردگار من اگر همه موجودات روزی خور خوان نعمت تو هستند تو روزی بخش دیگران هستی

اندیشه و تحقیق: درس هفتم ص ۷۲

الف) ۱- چگونه ایمان میان شناخت و عمل پیوند ایجاد می کند؟ برای اینکه شناخت از یک کار خوب به عمل منجر شود باید از مرحله عقل و ذهن عبور کند و به قلب برسد به گونه ای که قلب آن را باور کند قلب مرکز محبت و شوق است وقتی حقیقتی را باور کرد بدان حقیقت شوق پیدا می کند و همت انسان را به سوی آن بر می انگیزد و بدنالش به آن عمل اقدام می کند. ۲- بعد از این که زبان یک کار را فهمیدیم قلب ما چه نقشی در ترک آن دارد؟ مثال بزنید.

باید این شناخت به قلب برسد بطوری که قلب زیان آن را باور کند و بدنالش نفرت به آن کار در آن ابه آن کار در آن ایجاد شود و بدینوسیله تصمیم بر ترک آن بگیرد . به عنوان مثال شناخت زیان سیگار به تنهایی برای ترک آن کافی نیست زیرا بسیاری از افراد که زیان آن را می دانند باز آنرا استعمال می کنند بلکه باید این شناخت به یک باور قلبی تبدیل شود که سیگار زیان دارد آنگاه نسبت به آن نفرت ایجاد شود و بعد عزم بر ترک در انسان ایجاد شود .

ب - استاد شهید مرتضی مطهری در کتاب انسان و ایمان تفاوت های علم و ایمان را بیان کرده است براساس آن کتاب ، تفاوت های گفته شده را در مقابل یکدیگر در جدولی مانند جدول زیر بنویسید .

علم	ایمان
توانستن	خوب خواستن
عشق و امید و گرمی بخشیدن	روشنایی و توانایی بخشیدن
مقصد دادن	ابزار ساختن
جهت دادن	سرعت بخشیدن
الهام بخشیدن که چه باید کرد	نمایاندن آنچه هست
انقلاب درون	انقلاب بردن
روان را روان آدمیت ساختن	جهان را جهان آدمی کردن
ساختن انسان	ساختن طبیعت
زیبایی روح	زیبایی عقل
دادن امنیت درونی	دادن امنیت بیرونی

اندیشه و تحقیق : درس هشتم ص ۸۶

- ۱- چرا حرکت به سوی خدا و کسب سعادت الهی در جوانی و نوجوانی آسان تر از بزرگسالی است ؟ زیرا در سنین بزرگسالی ریشه های اخلاق فاسد در انسان زیادتر می شود و جهاد مشکل تر است ولی در سن جوانی و نوجوانی بواسطه پاکی خود به ملکوت نزدیک تر است و بنابراین تلاش برای اصلاح و خودسازی آسانتر است .
- ۲- به نظر شما مهم ترین نکته در توصیه امام خمینی «ره» به جوانان چیست ؟ چرا ؟ مهم ترین توصیه امام به جوانان این است که : « نگذارید در اصلاح حال خودتان زمان جوانی به زمان پیری بيفتد » زیرا تا قوای جوانی هست تا روح لطیف

جوانی هست تا ریشه های فساد در او کم است می تواند خودش را اصلاح کند

۳- به نظر شما مهم ترین عامل در تقویت ایمان کدام است ؟ چرا ؟ انجام نیکی ها ، زیرا هر عمل نیک دل را نورانی تر می کند و دل پاک و نورانی به ملکوت خدا نزدیک تر است .

۴- به نظر شما چه عاملی در تضعیف ایمان بیشتر موثر است ؟ چرا ؟ انجام گناه مهم ترین عامل تضعیف ایمان است . هر گناه چون غباری صفحه دل را می پوشاند و به اندازه خود مانع رسیدن نور در حقیقت می گردد

۵- چگونه می توان دل را حرم همیشگی خدا کرد ؟ توجه دائمی به خدا و رعایت پاکی چشم و زبان و فکر و خیال و قلب

و ...

اندیشه و تحقیق: درس نهم ص ۹۸

الف) ۱- عزم چه رابطه ای با اختیار دارد ؟ انسان با عزم و اراده ی خود آن چه را در اختیار و انتخاب کرده است عملی می سازد . به همین جهت عزم ظهور گوهر انسانیت یعنی اختیار است

۲- چرا انسان های با اراده و مصمم را دوست داریم و از انسان های بی اراده خوشمان نمی آید ؟ انسان هر صفتی را که نشانه کمال باشد دوست دارد . انسانهای با اراده و مصمم دارای کمالاتی از قبیل ثبات قدم و اعتماد به نفس و صبر و ... هستند از

این جهت دوست داشتنی هستند ولی انسانهای بی اراده از این کمالات برخوردار نیستند و ناقصند بنابراین دوست داشتنی نیستند . ب) در آیات مبارکه ۱۳۰ طه ، ۱۷ لقمان ، ۶۰ و ۶۱ یس تدبر نموده و بیان کنید هر آیه ناظر کدام یک از مراحل یه گانه عهد است ؟

آیه ۱۳۰ طه : پس در برابر آنچه می گویند صبر کن و پیش از طلوع آفتاب و قبل از غروب تسبیح و حمد پروردگارت را به جا آور ... آیه ۱۷ لقمان : پسر نماز را برپا دار و امر به معروف و نهی از منکر کن و در برابر مصائبی که به تو می رسد شکیبا باش که این از کارهای مهم است . جواب : مرحله اول

آیه ۶۰ - ۶۱ یس : آیا با شما عهد نکردم ای فرزندان آدم که شیطان را نپرستید که او برای شما دشمن آشکاری است !؟ و اینکه مرا پرستید که راه مستقیم این است . جواب : مرحله اول

اندیشه و تحقیق: درس دهم ص ۱۰۷۱- آیات علاوه بر عوامل ذکر شده در کتاب عامل یا عوامل دیگری برای تقویت عزم می شناسید ؟ آنها را بیان کنید . توجه به این مطلب که ما موجودی ابدی هستیم و ما با اعمال نیک خود داریم ابد خود را می سازیم . توجه به این مطلب که مصایب و مشکلات دنیا زوال پذیر و فانی است و پاداش نیکو در انتظار صابران است توجه به عزمت (لقاء الله) عزم انسان را جزم می کند

۲- به نظر شما چه عاملی ممکن است تصمیم های زیر را تهدید کند ؟

هر یک را جداگانه بنویسید الف) خواندن نماز های روزانه در اول وقتب) مطالعه کتاب های مفید در هر هفته به میزان ساعت

ج) کمک به نیازمندان از طریق همکاری با موسسات خیریه الف) بی توجهی به فضیلت نماز اول وقت ، سرگرمی و بازی های بازدارنده ، کاهلی . ب) اشتغالات وقت گیر مانند نگاه به فیلم ها ، تنبلی ، عدم عادت به مطالعه . ج) (صفت رذیله بخل ، قساوت قلب و ترساندن شیطان انسان را از فقر

۳- چرا امام صادق (ع) می فرماید: « سزاوار است کسی که همت بر کار خیری کرده و در عمل به آن تسریع کند و آن راه تأخیر نیندازد؟ » زیرا شیطان منتظر همین تأخیرهاست تا در این فاصله زمانی انسان را وسوسه کند و به تنبلی کشاند.

اندیشه و تحقیق: درس یازدهم ص ۱۱

- ۹۱- چرا مراقبت در ابتدای اجرای هر برنامه ضروری تر است؟ برای اینکه اطمینان پیدا کنیم که برنامه ما به درستی شروع شده و اجرا می گردد باید با مراقبت تمام کارها را زیر نظر و توجه قرار دهیم. اگر از ابتدا بدون مراقبت انجام شود منجر به انحرافات بزرگ می گردد.
- ۲- بعضی از افراد می گویند: ما اعمال و عباداتی را انجام می دهیم ولی تاثیر آن ها را در خود احساس نمی کنیم. فکر می کنید اشکال کار این افراد در کجاست؟ باید توجه داشت که هر عمل سه جنبه دارد: ۱. اصل عمل ۲. کیفیت عمل ۳. نیت شخص عامل. گاهی اصل عمل درست انجام شده است اما به کیفیت و نیت عمل توجه نشده است لذا اثر مطلوب را در خود نمی بیند

- ۳- چه رابطه ای میان مراقبت و محاسبه برقرار است؟ آیا به یکدیگر وابسته اند؟ کسی که بخواهد خود را اصلاح کند هر دو را باید رعایت کند ابتدا مراقبت می کند اعمالش مورد رضایت خدا باشد و بعد در آخر روز خود را محاسبه می کند که آیا به وظیفه عمل کرد یا نه. پس در واقع محاسبه، آن مراقبت را تکمیل می کند
- ۴- چرا باید از نیت و قصد خود در هنگام عمل مراقبت کنیم؟ آیا این موضوع با این سخن پیامبر (ص) ارتباط دارد که می فرمایند «انما الاعمال بالنیات»؟ تاثیر یک عمل در تکامل معنوی انسان وابسته به قصد و نیت عمل کننده است. باید از نیت خود در اعمال مراقبت نماییم و نگذاریم کارهای بلند و متعالی آلوده به هدف های پست گردد. بله، زیرا نیت هر عملی باطن آن عمل است و باطن بسیار مهم تر از ظاهر است. باطن عمل است که برای ما می ماند و در روح مانقش می بندد. از این جهت پیامبر اکرم (ص) (فرمود: ارزش اعمال انسان به نیت آنها بستگی دارد.
- ۵- آسان گرفتن و گذشت چه موقع پسندیده است و در چه صورتی ناپسند است؟ آسان گیری و گذشت نسبت به خطاهای دیگران پسندیده است و نشانه کرامت و بزرگواری است اما آسان گیری نسبت به اشتباهات خود، نشانه حقارت و زبونی در مقابل گناه است.

اندیشه و تحقیق: درس دوازدهم ص ۱۲

- ۷۱- چرا در میان موجودات فقط انسان است که ممکن است زمان هرز رفته و تلف شده داشته باشد؟ موجودات دیگر با هدایت غریزی به سوی رفع نیاز خود حرکت می کنند اما انسان باید با فکر و انتخاب خود به رفع نیازهای خود بکوشد که گاهی عواملی مانع می شود و بنابراین امکان دارد عمر تلف شده داشته باشد.
- ۲- مقصود از این که رسول خدا (ص) برای مسلمانان اسوه است چیست؟ یعنی از آنان پیروی کنیم و در این راه هر چه موفق تر باشیم به آن ها نزدیک تر شده و از نور وجودشان بیشتر بهره مند می شویم.
- ۳- داشتن برنامه و نقشه برای زندگی چه فوایدی دارد؟ انسان در انتخاب مسیر چون از طرح و الگو استفاده می کند گمراه نمی شود. زمان را از دست نمی دهد. از هدف دور نمی شود و در سریعترین زمان ممکن به هدفش می رسد.

اندیشه و تحقیق: درس سیزدهم ص ۱۴

۹۱- توضیح المسائل)) یا ((رساله عملیه چیست و ما چه نیازی به آن داریم؟ توضیح المسائل کتابی است که در آن فتاوی و نظرات مرجع تقلید جمع آوری شده است و چون در طول روز ممکن است سوالاتی برای ما پیش آید که جواب آنها را نمی دانیم و از طرفی دسترسی به مرجع تقلید نیز مشکل است پس ضروری است که توضیح المسائل در دسترس باشد .

۲- وضوی جبیره در چه مواردی و چگونه انجام می گیرد؟ اگر جایی از محل وضو زخم باشد و روی آن بسته باشد و امکان بر داشتن آن در هنگام وضو نباشد باید با دست تر به هنگام وضو روی آن چسب یا باند کشید

۳- عوامل مختلفی در علاقه ما به نماز و نیایش در مقابل پروردگار دخالت دارند. آن عوامل را مشخص کنید و درباره هر یک توضیح دهید . ۱- از نظر قرآن عالم وجود یکسره در حال تسبیح و نماز پروردگار است نماز خواندن انسان هماهنگی با همه هستی است . دانستن این مطلب شوق انسان را به نماز زیاد می کند . ۲- وجود ما و استعداد های ما ، نعمتهایی است که خدا بما داده است و نماز تشکر از خدا در مقابل این نعمت هاست توجه به این مطلب در علاقه انسان به نماز موثر است . ۳- یکی از فواید بزرگ نماز این است که انسان را از زشتی ها باز می دارد اگر زندگی مجرمین و جنایتکاران را بررسی کنیم خواهیم دید که اهل نماز نبوده اند . توجه به این اثر نیز در علاقه ما به نماز موثر است .

۴- اگر انسان شیرینی و لذت مناجات با خدا را بچشد به نماز علاقه مند می شود درک این شیرینی به واسطه حضور قلب در نماز است . عوامل حضور قلب عبارتند از : خواندن نماز دز اول وقت ، شرکت در مسجد و جماعت ، پرهیز از خواندن در جاهای شلوغ و نامناسب ، توجه به اذکار و عبارات نماز .

درس چهاردهم اندیشه و تحقیق ندارد درس پانزدهم ص ۱۶۷ اندیشه و تحقیق: آیا شناخت خانواده دوست تاثیری در انتخاب او دارد ؟ چرا آری معمولاً تربیت خانوادگی در شخصیت انسان موثر است و افراد پاک و لایق در خانواده های پاک تربیت می شوند . لذا شناخت خانواده دوست برای انتخاب او مفید است .